

Fra beton til fællesskaber

New European Bauhaus i praksis

Hvordan omsættes New European Bauhaus' ambitioner om bæredygtighed, inklusion og æstetik til byudvikling i praksis? På et Policy Lab i Rom delte byer fra hele Europa erfaringer, mens projekter fra Aarhus og Rom viste, hvordan eksisterende bygninger kan danne ramme om nye fællesskaber og styrket trivsel.

Af Mads Angelsø, projektleder,
Dansk Byplanlaboratorium –
det danske kontaktpunkt for
European Urban Initiative

Hvordan skaber man by-områder, der både er bæredygtige, sociale og attraktive at bo i? Det spørgsmål var omdrejningspunktet, da repræsentanter fra europæiske byer, forskningsmiljøer og EU-institutioner i juni mødtes i Rom til dialog med Europa-Kommissionen og et Policy Lab under New European Bauhaus. Her blev konkrete erfaringer med by-omdannelse delt, og et fælles billede trådte frem: Fra Aarhus til Roms udkant kobles modernistisk og brutalistisk arkitektur med nye greb om mental sundhed og trivsel.

Byomdannelse på den europæiske dagsorden

Under de to arrangementer i Rom var fokus rettet mod en voksende udfordring, som mange europæiske byer står overfor:

hvordan eksisterende byområder kan udvikles uden at øge ressourceforbruget, forstærke sociale skel eller miste lokale fællesskaber.

Deltagerne fik samtidig mulighed for at give input til Europa-Kommissionens videre arbejde, EU's udøvende institution med ansvar for at foreslå lovgivning og gennemføre politikker. Dialogens formål var at identificere fælles udfordringer og udveksle erfaringer om blandt andet transformation af eksisterende bygninger og byggerier, langsigtede investeringer i sociale og betalelige boliger samt strategier for mere bæredygtig byudvikling.

Når bæredygtighed, inklusion og æstetik mødes

Parallelt med dialogen blev der afholdt et Policy Lab under initiativet New European

Studiebesøg til Vigne Nuove for at lære af erfaringer fra projektet Generation Z (We-Z), der skal fremme mental sundhed for områdets indbyggere. FOTO: EUI

Bauhaus, et workshopbaseret format over et par dage, hvor byer og eksperter mødes for at dele erfaringer fra konkrete projekter og sammen finde ud af, hvad der virker i praksis, så andre byer kan lære af det.

New European Bauhaus' ambition er at forene tre principper: bæredygtighed, inklusion og æstetik. Målet er at omsætte værdierne til konkrete løsninger i byernes hverdagsrum fra boligområder og parker til kulturinstitutioner og offentlige mødesteder.

Med afsæt i cases fra Egaleo i Athen-området, Monaghan i Irland, München, Lorca i Spanien, Rom og Aarhus blev der udvekslet erfaringer mellem praktikere, forskere og beslutningstagere om konkrete byprojekter. Fælles for drøftelserne

var ønsket om byer, hvor klima, sociale hensyn og arkitektur spiller sammen frem for at stå i modsætning til hinanden.

Aarhus forbinder arkitektur og trivsel

Et af de projekter, der blev fremhævet, var ImperfectCity fra Aarhus. Projektet tager udgangspunkt i en udfordring, som mange europæiske byer deler: stigende mistrivsel blandt unge. Samtidig undersøger det, hvordan eksisterende bygninger kan få nyt liv frem for at blive revet ned.

ImperfectCity i Aarhus viser, hvordan New European Bauhaus' principper om inklusion, æstetik og bæredygtighed kan omsættes til konkret byudvikling. Gennem kunstprojekter, samskabelse og borgerinddragelse styrker projektet fællesskaber og lokal deltagelse. Samtidig ses den eksisterende bruta-

listiske arkitektur som en ressource, der kan skabe identitet og tilhørsforhold. Ved at transformere frem for at rive ned bidrager projektet til både miljømæssig og social bæredygtighed.

I centrum står KulturhusBunkeren den tidligere Journalisthøjskole i Skejby fra 1972. Den markante betonbygning transformeres nu til et fællesskabshus for beboere og erhverv i området Margrethebjerg.

Visionen er at bygge bro mellem unges mentale sundhed og den brutalistiske arkitektur. Bag initiativet ligger erkendelsen af, at flere unge oplever angst, ensomhed og psykiske udfordringer, og at byens fysiske rammer kan spille en aktiv rolle i at skabe fællesskab og deltagelse.

KulturhusBunkeren er den tidligere Journalisthøjskole i Skejby fra 1972, der nu transformeres til et fællesskabshus.
FOTO: MADIS ANGELSØ

Projektet ledes af Aarhus Kommune med 37 mio. kr. i støtte fra European Urban Initiative's Innovative Actions-pulje.

KulturhusBunkeren skal fungere som et sted, hvor forskellighed får plads, og hvor de rå betonflader og den eksisterende arkitektur bevares som en aktiv del af oplevelsen. Omkring bygningen udvikles samtidig en 2,5 kilometer lang oplevelsessti, der forbinder området

med Vestereng og tilbage igen. Langs ruten etableres skulpturer, fuglebade, insektmiljøer, udkigspunkter og opholdssteder, mens keramiske fugle skal fungere som wayfinding gennem landskabet.

Målet er ikke kun at skabe et lokalt projekt i Aarhus, men at udvikle en model, der kan overføres til andre europæiske byer. Derfor indgår der også såkaldte

FOTO: EUI

transfer-partnere fra Heerlen i Holland, Dunaújváros i Ungarn og Fundão i Portugal. De følger projektet tæt for at kunne lære af erfaringerne og bringe dem ind i egne byer gennem gensidig videndeling.

Fra boligkompleks til Healing Community

Mens Aarhus arbejder med genbrug af eksisterende arkitektur og nye fællesskaber, arbejder Rom med en lignende tilgang, hvor byudvikling også kobles til sociale udfordringer og mental sundhed.

På den nordøstlige periferi af den italienske hovedstad ligger boligområdet Vigne Nuove – et socialt boligkompleks fra 1970'erne præget af rå betonarkitektur og synlige tegn på slid. Mellem de store boligblokke ligger fællesarealer og opholdsrum, som mange steder fremstår tomme og forfaldne.

Fællesfaciliteter har mistet deres funktion gennem årene, og lokaler er blevet ulovligt omdannet til boliger. Samtidig bor mange fortsat gerne i området, fordi lejlighederne er rummelige. Netop de nedslidte fællesarealer er udgangspunktet for projektet Wellbeing of Generation Z (We-Z), som deltagerne besøgte i forbindelse med Policy Lab.

Projektet tager udgangspunkt i en stigende udfordring i mange europæiske byer: unges mentale sundhed. Fokus er særligt på angst, depression og andre

psykiske lidelser, som i stigende grad præger hverdagen.

Tilgangen adskiller sig fra klassiske sundhedsindsatser. I stedet for udelukkende at fokusere på behandling undersøger projektet, hvordan byudvikling kan bruges forebyggende. Ideen er, at omgivelser påvirker trivsel, og at bedre byrum kan styrke både fællesskab, tilhørsforhold og handlekraft.

Projektet arbejder blandt andet med etableringen af et "Healing Community" bestående af 60 lokale, som sammen er med til at udvikle området gennem co-design og lokale aktiviteter.

Den fysiske transformation er blevet indledt med etableringen af et living lab i Vigne Nuove, der fungerer som ramme for workshops og fælles designprocesser. Her har deltagerne blandt andet arbejdet med samskabelsen af den grønne korridor, Progressive Park, som forbinder området med den nærliggende bydel Tufello.

Parken skal både forbedre forbindelser i byen og skabe nye mødesteder, særligt for unge. Samtidig udvikles dele af boligområdet i samarbejde med beboere gennem aktiviteter som street art og og løft af de offentlige rum i bygningskomplekset. Sideløbende indsamles lokale fortællinger og historiske arkiver for at styrke beboernes tilknytning til området og skabe en fælles identitet.

En fælles europæisk retning

På tværs af præsentationerne i Rom tegnede der sig et fælles billede. Uanset om udgangspunktet er brutalistiske betonbyggerier i Aarhus eller sociale boligkomplekser i Rom, kredser projekterne om de samme grundlæggende spørgsmål: hvordan skaber man rammer om fællesskaber, hvordan styrker vi trivsel, og hvordan udvikler vi eksisterende byområder uden at miste deres historie?

Svarene er stadig under udvikling. Men møderne i Rom viste, at Europas byer i stigende grad søger løsninger, hvor bæredygtighed, social sammenhængskraft og arkitektonisk kvalitet ikke står i modsætning til hinanden, men bliver gensidige forudsætninger.

Deltag i et Policy Lab og udvid dit europæiske netværk

Et Policy Lab er et forum for videndeling, erfaringsudveksling og netværk mellem byer og andre aktører, der arbejder med byudvikling. Deltagelse er gratis, og på European Urban Initiatives hjemmeside kan du finde aktuelle Policy Labs og holde dig opdateret om kommende aktiviteter: www.urban-initiative.eu